

Justitsministeriet finder ... at anvendelsen af et bopælsbegreb, der med hensyn til tilknytningsforhold ikke i det væsentlige adskiller sig fra, hvad der i almindelighed er gældende på andre retsområder, herunder bl.a. international privatret, ikke vil være i strid med bestemmelsen i grundlovens § 29. Dette må gælde, selv om man hidtil synes at have lagt en væsentlig snævrere opfattelse til grund ved fortolkningen af grundlovens bopælskrav.

...

Derimod må justitsministeriet på det foreliggende grundlag stille sig tvivlende overfor, om den foreslåede ordning, hvorefter valgretten bevares i 4 år alene som følge af, at den person, der udrejser, afgiver forklaring om, at valgretten ønskes bevares, i tilstrækkelig grad afspejler grundlovens bopælskrav og dermed kravet om, at valgretten forbeholdes personer, der på tidspunktet for udøvelsen af valgretten har bevaret en nærmere tilknytning til det danske samfund.«

En tilsvarende retsopfattelse blev lagt til grund i udvalgets betænkning, jf. betænkning 893/1980 om en revision af folketingsvalgloven, side 16.

I et brev af 8. december 1995 til Indenrigsministeriet tog Justitsministeriet stilling til grundlovmæssigheden af forslaget til den ændring af valgretsreglerne, som blev gennemført i 1996, og som indebar indsættelse af bestemmelsen i lovens § 2, stk. 3, om ugifte samlevende, jf. ovenfor pkt. 1. I brevet anføres følgende principielle synspunkt:

»Efter Justitsministeriets opfattelse må det generelt antages, at der gælder ganske snævre rammer for, i hvilket omfang der inden for rammerne af grundlovens § 29, stk. 1, ved lov kan ske en yderligere udvidelse af bopælsbegrebet end den, der allerede følger af den nugældende – ganske vidtgående – bestemmelse i § 2 i lov om valg til Folketinget.

På den baggrund finder Justitsministeriet, at der ved vurderingen af grundlovmæssigheden af det foreliggende forslag nr. L 73 må tages udgangspunkt i en vurdering af, om forslaget vil indebære en udvidelse af større rækkevidde, eller om der er tale om en udvidelse af mere marginal eller justerende karakter.«

De udtalelser, som Justitsministeriet har afgivet – herunder det nævnte synspunkt om, at der er ganske snævre rammer for, i hvilket omfang

der kan ske yderligere udvidelser af grundlovens bopælsbegreb – bygger bl.a. på den forfatningsretlige litteratur.

Der kan i den forbindelse nærmere henvises til bl.a. Peer Lorenzen i Juristen 1972, side 423 f., Max Sørensen, Statsforfatningsret (2. udg. ved Peter Germer, 1973), side 71 ff., Peter Germer, Statsforfatningsret (2. udg., 1995), side 48, og Henrik Zahle, Dansk Statsforfatningsret 1 (2. udg., 1997), side 131. Allerede med hensyn til lovens § 2, stk. 1 (»diplomatreghen«), der blev indføjet tilbage i 1970, anfører Peer Lorenzen således, at det »forekommer tvivlsomt, om man ud fra traditionel juridisk argumentationsteknik kan forsvare resultatet«. Peter Germer anfører generelt, at lovens § 2 har »udvidet bopælsbegrebet, og disse udvidelser må i dag anses for dækket af en forfatningsretlig sædvane.«

Vurdering og konklusion

Som anført under pkt. 4 må det efter Justitsministeriets opfattelse generelt antages, at der gælder meget snævre grænser for, i hvilket omfang der inden for rammerne af grundlovens § 29, stk. 1, kan ske en yderligere udvidelse af bopælsbegrebet i forhold til den, der allerede er sket ved den gældende – ganske vidtgående – bestemmelse i folketingsvalglovens § 2.

Som ligeledes anført er det derfor Justitsministeriets opfattelse, at der må tages udgangspunkt i en vurdering af, om forslaget vil indebære en udvidelse af større rækkevidde, eller om der er tale om en udvidelse af mere marginal eller justerende karakter.

Den gældende folketingsvalglov indebærer, at det kun er visse persongrupper, der – efter at de har taget ophold i udlandet – kan anses for at have fast bopæl i riget og dermed bevare deres valgret. Afgrænsningen af disse persongrupper bygger efter forarbejderne til loven på »de i praksis hyppigst forekommende kategorier af danske statsborgere, som under ophold i udlandet har bevaret en så nær tilknytning til det danske samfund, at bopæl i grundlovens forstand kan anses at foreligge.«

Endvidere indebærer den gældende lov, at de persongrupper, der er opregnet i § 2, stk. 2, kun kan blive optaget på valglisten uden videre, såfremt deres udlandsophold ikke har varet mere end 4 år. Har opholdet varet længere, skal Valgretsnavnet i hvert enkelt tilfælde vurdere, om